

держав-членів. Так, з метою рішення вищеперелічених проблемних питань 29 квітня 2004 Європейським парламентом і Радою Європейського союзу була прийнята Директива 2004/48 ЄС про реалізацію (enforcement) прав інтелектуальної власності (далі – Директива), яка вступила в силу через 20 днів після її опублікування [1].

Якщо провести аналіз на відповідність національного українського законодавства в сфері інтелектуальної власності положенням Директиви то можна зробити висновок, що практично всі положення Директиви уніфіковані в національному законодавстві. Чому «практично всі», тому що національне законодавство враховує також і конвенційні положення, в яких Україна брала участь, а також положення Угоди TRIPS [2].

ЛИТЕРАТУРА:

1. Фелицына С.Б., Антипина И.Г. О Директиве Европейского Союза о защите прав интеллектуальной собственности / С.Б. Фелицына, И.Г. Антипина // Изобретательство. – 2005. – №5. – С. 3-4.
2. Інформація Державного департаменту з питань адаптації законодавства Міністерства юстиції України станом на січень 2007 р. // Огляд стану адаптації законодавства України до *acquis communautaire*. – К. : ВД, 2007. – С. 54-58.

Калєва Світлана Сергіївна

*студентка 3-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Смілянець І.П.*

СЕКРЕТНИЙ ЗАПОВІТ

З прийняттям Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) від 16.01.2003 року було впроваджено інститут секретного заповіту, який став новелою для ЦК України.

Заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті.

ЦК УРСР 1963 р. передбачав лише письмовий заповіт, посвідчений нотаріально або спеціально уповноваженими на це особами.

Згідно ст. 1249 ЦК України секретним є заповіт, який посвідчується нотаріусом без ознайомлення з його змістом [1]. Особливість секретного заповіту полягає у процедурі його посвідчення та подальшого оприлюднення. Мета

секретного заповіту - максимально захистити таємницю заповіту, а тому секретний заповіт дає можливість спадкодавцю виключити небезпеку того, що про його волю дізнаються треті особи і нотаріус [2].

Проблематикою секретного заповіту займалися Л.В. Гортовлюк, Ю.О. Заїка, В.Г. Павленко, Я.П. Панталієнко, О. Путиліна, Є.О. Рябоконь, Б. Свіржинський, Л.В. Шевчук.

Актуальність дослідження зазначеного питання пояснюється тим, що інститут секретного заповіту є достатньо новим та деякі питання його регулювання не досить чітко окреслені в чинному законодавстві, що регулює його правову природу. Тому доцільним буде дослідити коло питань, що потребують подальшого вивчення і уточнення.

Нормативно-правовими актами, що регулюють інститут секретного заповіту є такі:

- ЦК України;
- Закон України «Про нотаріат»;
- Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України».

В даний перелік повинна входити за логікою і постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про спадкування» від 30.05.2008 року № 7, яка б мала регулювати проблеми таємниці та секретності нотаріальних документів. Цей факт ще раз підтверджує думку, що досліджуване питання потребує як практичного так і теоретичного вивчення, зокрема послідовного удосконалення законодавства [3].

Особа, яка склала секретний заповіт, подає його в заклеєному конверті нотаріусові. На конверті має бути підпис заповідача. Нотаріус ставить на конверті свій посвідчувальний напис, скріплює печаткою і в присутності заповідача поміщає його в інший конверт та опечатує (ст. 1249 ЦК України) [1].

Нотаріус повинен роз'яснювати заповідачу, що текст заповіту має бути викладений таким чином, щоб розпорядження заповідача не викликало неясностей чи суперечок після відкриття спадщини [3]. Тобто воля та волевиявлення заповідача мають співпадати. Але тут може виникнути проблема, що стосується тексту заповіту, а саме – можна не зрозуміти справжню волю заповідача. На цей випадок законодавець згідно п. 4.6. ч. 2 глави 3 Порядку вчинення нотаріальних дій затвердженої Наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5, пропонує нотаріусу, якщо неможливо визначити справжню волю заповідача, у протоколі відтворити витлумачений спадкоємцями текст заповіту та відомості про досягнення (чи недосагнення) між спадкоємцями згоди щодо тлумачення тексту заповіту [4]. Це положення на думку багатьох дослідників цього питання, зокрема Я. Панталієнко, виходить за рамки

оголошення змісту заповіту і стосується тлумачення змісту заповіту, яке здійснюється в судовому порядку. В Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженій Міністерством юстиції України від 03.03.2004 № 20/5, що втратила чинність, була норма, що регламентувалась абз. 3 ст. 164, згідно з якою пропонувалось нотаріусам відмовляти у видачі свідоцтва про оголошення секретного заповіту, якщо згоди з приводу тлумачення змісту секретного заповіту між заінтересованими особами не досягнуто [5]. Це позитивний крок законодавця, на мою думку, тому що факт оголошення змісту заповіту вже мав місце і він не залежить від тлумачення його змісту.

Також дослідники інституту секретного заповіту звертають увагу на форму заповіту – спадкодавець може не досить чітко висловити свою волю в заповіті, залишити без спадщини першочергових спадкоємців, або забути, наприклад його підписати, що тягне за собою ряд проблем, зокрема визнання заповіту недійсним.

Також існує проблема щодо особи спадкодавця, тому що не кожен пересічний громадянин має достатні правові знання, щоб сам мав змогу належним чином, згідно норм законодавства скласти секретний заповіт. Також й сам нотаріус, отримуючи конверт із секретним заповітом перевірити його на правильність складання та повноту його змісту. Цей аспект, як показує практика, часто призводить до того, що заповіт в судовому порядку визнається або частково або повністю недійсним [6].

Наступною є проблема навколо строку оголошення секретного заповіту, підтримуючи думку Я. Панталієнко, яка вважає, що строк оголошення секретного заповіту має оголошуватися нотаріусом, але не повинен перевищувати строк для прийняття спадщини. В тому випадку, як слушно зауважує Я. Панталієнко, якщо оголошення заповіту неможливо здійснити в межах терміну для прийняття спадщини, то строк прийняття має подовжуватися на три місяці, з дня, коли було оголошено зміст заповіту [5, с. 67].

Отже, на сучасному етапі розвитку суспільних відносин, інститут секретного заповіту потребує глибокого теоретичного дослідження, що повинно потягти внести відповідні зміни в законодавстві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року №435-IV // Відомості Верховної Ради. – 2003. – 2016. – № 9. – Ст. 89.
2. Спадкове право України: Навч. посібник / О.Є. Кухарев. – К. : Алерта, 2013. – 328 с.

3. Щодо посвідчення заповітів, видачі їх дублікатів та зберігання // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2015. – № 1. – Ст. 31.
4. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України Мін'юст України; Наказ, Порядок від 22.02.2012 р. № 296/5.
5. Панталієнко Я. Процесуальні особливості оголошення секретного заповіту / Я. Панталієнко // Юридична Україна. – 2009. – № 11. – С. 66-70.
6. Секретний заповіт: переваги і недоліки / Ю.В. Дубчак // Право і держава в дослідженнях молодих науковців : матеріали 3-ї наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та мол. науковців Ін-ту нац. та міжнар. права Міжнар. гуманіт. ун-ту (Одеса, 26 березня 2010 р.). : Т. 1. – 2010. – С. 112.

Каптур Діана Олександрівна

*студентка 3-го курсу інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Андронов І.В.*

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

В Україні гарантовано право кожній особі на захист свого цивільного права та інтересу в разі їх порушення, невизнання або оспорювання (ст. 15 ЦК України). Право на захист особа здійснює на свій розсуд (ст. 20 ЦК України), самостійно обираючи засоби відновлення порушеного права. Для більшості громадян нашої держави, звернення до судової влади є ледве не останнім засобом вирішення спору, адже сучасний стан судового захисту в Україні є незадовільним. Несталість судової практики, недосконалість системи правового захисту призводить до того, що люди все частіше звертають свою увагу на альтернативні (позасудові) засоби вирішення спорів, до яких належить медіація.

На сьогоднішній день судді також досліджують це поняття та висловлюють свої думки щодо медіації в своїх роботах. Метою моєї статті є дослідження порядку застосування медіації у цивільному процесі України та аналіз позитивних і негативних моментів у запровадженні даної процедури.

Ефективність медіації визнана європейським співтовариством і саме тому полягає у зобов'язанні держав-членів ЄС впровадити нормативні акти, які необхідні для виконання положень Директиви Європарламенту «Про деякі аспекти медіації в цивільних і господарських спорах» від 21.05.2008 року. Для ілюстрації переваг медіації можна привести декілька цифр: в США 95 % справ, що були направлені на медіацію не дійшли до судового розгляду; в Німеччині 90 % медіацій завершуються мировою угодою (для Нижньої Саксонії такий показник